

YOK OLMA TEHLİKESİNDE OLAN DİLLERİN KORUNMASI ve GELİŞTİRİLMESİ İÇİN ÇAĞDAŞ TEKNİK YENİLİKLERİN KULLANILMASI¹

Zuhr AYBAZOVA

elbrusoid.org postasının genel yayın yönetmeni

1. Karaçay-Balkar gençlerinin kalkınmasına destek Fonu olan Elbrusoid ticari örgüt değildir. Kuruluşumuzun amacı doğrultusunda faaliyetler, seminer toplantılar yapmaktadır. - milli örf-adetlerin korunması, -kültürel- aydınlanma faaliyetleri - Karaçay-Balkar dilinin geliştirilmesi - sağlıklı hayat tarzının geliştirilmesi için çalışmalar.
2. Fonun amacı faaliyetlerin tüm Karaçay-Balkar halkına ulaştırmak. Ama esas faaliyet ağırlığı gençliğin üzerine odaklanmaktadır. Okullarını üst sınıflarına ve üniversite öğrencilerine, aynı zamanda çalışan gençlikle uğraşmaktadır. Genç nesil her bir halkın geleceği olarak kabul edilmektedir. Buna göre de Fon gençlerle çalışmaya daha çok önem vermektedir. Ama Fon bununla beraber okula kadarki yaşlarda olan çocuklara yönelik projeleri de hayata geçirmektedir. Bu yaş grubundan olanlar oldukça hassas olduklarından ve bilgileri daha çabuk kabullendiklerinden onlarla çalışmanın özel programlar hayata geçirilmesi şart. Anaokulu çalışmalarımızın hedefleri arasında her geçen gün daha da çok yer almaktadır.
3. Rusya çok milletli bir ülkedir. Bu ülkede 100 den fazla dil konuşulmaktadır. Bu yüzden bu ülkede tüm halkların ortak bir dille iletişime ihtiyaçları vardır ki, bu dil de Rus dilidir. Bununla birlikte, diğer diller de kanunla korunmaktadır ve bazı bölgelerde yerel dillere devlet dili statüsü verilmiştir. Bu dillerden biri de Karaçay-Balkar dilidir. Kanun göre Karaçay-Balkar Dili Rusça ile birlikte devletin tüm faaliyet alanlarında kullanılma Hukukuna sahiptir. Ama pratikte böyle değildir. UNESCO nun yayınladığı açıklamaya göre, Rus ve

---

¹ Bu makale, 11-13 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir'de düzenlenen 'Türk Dünyası Sivil Toplum Zirvesi' nde bildiri olarak sunulmuştur.

Tatar dillerinden başka Rusya Federasyonundaki tüm diller yok olma tehlikesi ile yüz-yüze kalmaktadır. Karaçay-Balkar dili de bu durumdan istisna değildir. Rus dilini mükemmel bilmek, elbette, iyidir, ama yerel dillerin yok olmaktan kurtarmak gerekir. Yerel dillerin acınaklı bir şekilde yok olması sürecini engellemek gerekiyor. Bir dilin kaybolması çeşitli sebeplere dayanır. - Halkın çoğunluğundan kaç kişi ana dilini bilmektedir. - Ana dilini bilme hangi düzeydedir, edebi yaklaşımlar nasıldır -ana dilinde eğitim veren okullar var mıdır. - Çocuk bahçelerinde, okullarda, Üniversitelerde yerel dil eğitim sürecine kaç gün ve kaç saat olarak dahil edilmiştir vb. Bizim Fon elbrusoid.org sitesi üzerinden bir anket yaparak bu oranları aşağı yukarı ortaya çıkarmaya teşebbüs etmiştir. Anket sonuçlarına göre, nüfusun yüzde 75'i ana dilini okulda öğrenmiş, yüzde 55'i bu eğitimin yeterli olmadığını düşünüyor, sadece yüzde 28 edebi Karaçay-Balkar diline sahiptir. Nüfusun yüzde 55'i evde ana dilinde, yüzde 7'si Rusça, yüzde 38'i karışık dilde konuşuyor. Ankete katılanların % 41'i Karaçay-Balkarca, yüzde 14'ü Rusça düşünüyor. Bu rakamları yanılma payını göz önünde bulundurarak tüm millete şamil kılmak mümkündür. Özellikle, gençlik ana dilini daha az kullanmaktadır.

4. Yukarıda belirtilen şartlara göre de Fon yerli dilin yaygınlaştırılması, kullanılması için cazip hale getirilmesi ana hattı ile genç neslin kalkınmasına destek için ciddi programlar üzerinde çalışmaktadır. Bu amaçlar için Fon çeşitli projeleri hayata geçirmektedir. - Karaçay-Balkar bedii edebiyatının Rus ve Karaçay-Balkar dillerinde basılması. elbrusoid.org elektronik dergisinin yayını. Bu sitede Karaçay-Balkar tarihi, kültürü, edebiyatına ait yazılar ve eserler yayınlanmaktadır. Kitaplar ve dergiler okullarda, Üniversitelerde ve kütüphanelerde bedava dağıtılmaktadır ve onlar öğrenciler tarafından ders materyali olarak kullanılmaktadır. - Popüler filmlerin ve çocuk dizilerinin Karaçay-Balkar diline çevrilerek dilin daha iyi yayılması sağlanıyor. Bu, sözlü edebiyatın, rahat konuşmanın geliştirilmesi için oldukça faydalı bir yöntemdir. Karaçay-Balkar halkının tarihi, edebiyatı ile ilgili belgesellerin hazırlanması ve yayımlanması. Bu filmler özellikle Rusça hazırlanarak Karaçay-Balkar kültürünü daha geniş bir kitleye iletmek amacı gütmektedir. - Karaçay-Balkar yazarlarının kitaplarının video kasetlerinin hazırlanması. - Milli tiyatro ve temsillerin organizasyonu. -Karaçay-Balkar elektronik kütüphanelerinin oluşturulması. -Milli

şarkıların yazılması. Bu proje iki bölümden oluşuyor. Bir bölümü folklor şarkılarının, türkülerin kasetlerinin çıkarılması, diğeri ise çağdaş Karaçay-Balkar şarkıcılarının ve kompozitörlerinin eserlerinin yazılmasıdır. - milli dans merkezlerinin ücretsiz organize edilmesidir. Mesela, her ay Fon merkezinde,, Alantoy,, adlı dans festivali yapılıyor. - Karaçay-Balkar ve Rus dillerinde veya çok dilli online sözlüklerin oluşturulması. -telefonlar, planşetler, bilgisayarlar için Karaçay-Balkar dilinde ilavelerin yazılması ve yayılması. Bu zamana kadar bir kaç bu düzenlemeler yapılmıştır. -Fondun Uzmanları Karaçay-Balkar dilinde bilgisayar oyunlarının da geniş bir yelpazede hazırlayarak kullanılma vermişler.

5. 21. yüzyıl yüksek teknolojiler ve kültürlerin total anlaşması Asrı olarak tarihe geçmektedir. Ama aynı zamanda gençlerin yeni eğilimleri hassasiyetini de doğurmaktadır. Buna göre de bu ya da diğerk halkların milli kültür özelliklerinin kaybolması faktörü ile uğraşan devlet organlarının ve sivil toplum örgütlerinin üzerine büyük görevler düşmektedir. Bu yüzden, Elbrusoid Fonu da kendi üzerine düşen görevleri yerine getirmek için çağdaş teknolojilerin imkanlarını kullanmak ve bu faaliyetini bu çağdaş taleplere uygunlaştırmaktadır.